

GALESIA'

Galasia' to te' non a ma vu kum napan va po vaman. Ivëh, ke Pöl kiun o kiun va'ih ko vanö na pee. E Pöl koman to nö voh en pa ma vöön pee manih Galasia', pare' vavatvus e non pa Soe Vih va pe Ieesu' nën. Ivëh, ka ma kum te' va po vaman poë varih tavus ee nën.

A napan va po vaman varih Galasia', to hikta te' ne pan ee ro Jiu', ke Pöl vatvus ke rae a soe ko soe pan, 'O vaman varoe ko peöm manih pe Ieesu' ke Sosenën se nok a neöm, köm tavus o te' totoopin manih po epep pe!' Vasuksuk no a ma pah to Jiu' to nö ma' kö sosoe vahat e ne po vavaasis pe Pöl, pare sosoe ne pan, 'E' to vih non pa ö no a napan va po vaman se vavatet ne o Vavaasis pe Mosës, ka manih pa ma taate' poë varih, ea se tavus ee o te' totoopin manih pa matan e Sosenën.' Ee to vasosöe suk me e ne pa pah taate' manih po vavaasis pe Mosës, a taate' va pa pe a ö kokoaan.

E Pöl to pënton o vavaasis pee, ko pah heve rakah en, ivëh, ke' soe en pan, 'Ea se keh tavus ee o te' totoopin manih po epep pe Sosenën, pa ö ne ea to vavatet no o Vavaasis pe Mosës, ivëh, ka mët pe Ieesu' suk a ihan anoe a ma hat pea, e' a tah akuk, me e' to hikta te' non ta pusuneah.' Manih po kiun vëh e Pöl to pah soe vövöknah en pa napan va Galasia'. E Pöl to iu non pan, a napan va po vaman se koe a vatet o tövavaasis pikpiuk, pare hah ma', ko vatet a taate' man pe Ieesu'.

A ma kiun varih to tataki va ne manih pan.

- A potan avih, me a ma kokoman man to vavaato suk ne a Soe Vih. 1:1-10
 E Pöl to vaato suk a ö ne' to tavus aposol. 1:11-24; 2:1-21
 E Sosenën se nok a ra, ka tavus a napan pe' manih po vaman pea, ka hik manih pa taate' vatet o vavaasis pe Mosës. 3:1-29; 4:1-31
 E Kristo to pure' a ra ka te' taihan kèh no a hat vèh to matop voh a rora pan, ea se nonok no a ma tah no a Tuvuh Vasio' to iu non. 5:1-26; 6:1-10
 A soe ataaton pe', me a soe vamaaka in a ma pus kokoman apa'puh pe'. 6:11-18

E Sosenën Koman To Kon Voh E Pöl Pa Nok A Kiu Aposol

¹ Eö' e Pöl, ahik voh ta pah te' to kon voh a neo' pa nok a kiu aposol, ahik. Eö' to kon koe ke voh in a kiu pamèh manih pa koren e Ieesu' Kristo, pen Tamaneah Sosenën vèh, to kunkuin tane' hah voh poan manih pa mèt. ² Eö' me ra kèn kea pea, varih to te' va'peh me a ne neo', emöm to kiun o kiun va'ih, ko vanö ka nös neöm o vaeö pemöm manih peöm a napan varih to te' nem pa ma kum te' varih to vaman ne e Ieesu', manem pa muhin va Galesia'.

³ Eö' to hinhin no' na e Sosenën pen e Sunön pea Ieesu' Kristo, pan ee se vih rakah ka ne neöm, pare he' a neöm a taate' moomo, köm te' vakamö' nem. ⁴ E Ieesu' Kristo to vatet rakah voh o iu pe Tamaara Sosenën, pare' he' o to'to' pe', ka napan varih to hat ov i ne poë ip vamèt poë, ke' mèt ovin a hehe hah a ra pa ma taate' hat va po oeh vèh. ⁵ Ivèh, na se kë tamoan suk no a èhnan e Sosenën. Oman.

A Pah Soe Vih Ro Kuru Pe Sosoenën To Te' Non

⁶ Eö' to töhkak in a taate' nöm to nok hah. E Sosoenën to vaoe koe voh ka neöm po ururuan pe Kristo, pan eöm se tavus a napan pe'. Ivëhkëk, eöm to tarih ke vëvëhö' rakah këh em po vakamö', me a taate' ihan anoe in a hat no upöm te' to nok manih peöm. Ko vatet em po vavaasis to hikta vatoe me non a Soe Vih. ⁷ Oman rakah, ahik to meoh vavaasis va pa Soe Vih to te' non, ivëhkëk, o upöm te' to kehkeh vanun e ne peöm. Ee to kehkeh panih e ne pa Soe Vih pe Ieesu' Kristo, nemöm to vavaasis voh a neöm. ⁸ Emöm to vavaasis e nem peöm pa Soe Vih pe Ieesu' Kristo. Ivëh, kemöm koman, ke' ro ankerö' va pa vöön va kin se keh vavaasis a no neöm ta meh soe vih, to hikta te' va non manih pa te' Soe Vih vëh, nemöm to vavaasis moaan voh a no neöm, a, eö' to hinhin no' e Sosoenën, pan e' se vakmis a möm manih po sura' ësës tamooan. ⁹ Moaan voh nemöm to soe ke voh em peöm pa soe va'ih, ka kuru va'ih nö' se soe hah keo' peöm pa soe pamëh. Ka soe pamëh to te' va non manih pan, ta pah te' se keh vavaasis a non neöm ta Soe Vih, ka Soe Vih pamëh se keh hikta te' vanon manih pa te' Soe Vih vëh nöm to pënton voh manih pemöm, a, eöm se nat va em manih pan, a te' pamëh to kon en po kamis apuh manuh po sura' ësës tamooan.

¹⁰ Eöm koman va nem nih pa soe nö' to vavatvus no'? Eöm kës to koman va nem manih pan, eö' to kehkeh no' a napan se vaeö ka neo'? Ahik, eö' se vavaeö e Sosoenën. Eöm koman nem pan, eö' to kehkeh vamanman no' a napan, ha? Eö' se keh kikis avoe' e no' pa vamanman a napan, a, eö' hikta onöt no' a tavus e vamomhë pe Ieesu' Kristo.

O Vahutët Va Pa Ö ne Pöl To Tavus Aposol Vavoh

¹¹ Kën kea peö', eöm se inan vavih rakah va nem manih pan, a Soe Vih va'ih nö' to vavaasis a no' neöm sih, no a hikta te' to nok voh. ¹² A Soe Vih pamëh no a hikta pah te' to he' voh a neo', ke', to vavaasis voh a neo' kö' vavaasis no', ahik, e Ieesu' Kristo koman voh ivëh, to vataare a neo' pa Soe Vih pamëh.

¹³ Eöm to tēnan vahik voh em pa ma taate' moaan peö'. Eö' a te' to vavatet voh no' o vaman po Jiu'. Eö' to hat rakah voh ke no' po kum te' varih to vaman ne e Ieesu', parö' kehkeh mirö' vahik voh e no' po kum pamëh. ¹⁴ Eö' to kikis rakah voh e no' pa vatet a taate' pa kën sipuneo' varih o Jiu'. Ka taate' nö' to nonok voh no', to vataare e non peö' to te' oah e no' po upöm Jiu' seseka' to te' va ne manih peö'.

¹⁵⁻¹⁶ Ivëhkëk, e Sosenën to koman e non pa vateera' in e Koa' pe' manih peö'. E' iva'ih, o kokoman vamatop pe' manih peö', e sina' he me' avoe' voh e non pa vahuh a neo'. E' to vate' en peö', marën a vatvus a Soe Vih va pe Ieesu' manih po te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Eö' to hikta vih onöt no' pan, e Sosenën se iu a no neo', ivëhkëk, e' to iu avoe' e non peö'. Ivëh, ke' vate' en peö' pa nok a kiu pe'. E Sosenën to vateera' voh ka neö' e Koa' pe', ivëh, kö' hikta hi ta meh te', pan e' se vavaasis a neö'. ¹⁷ Eö' to hikta nö voh manuh Jerusalēm pa ep po te' varih to tavus aposol momoan voh ka neo'. Ahik, eö' to nönö nö voh no' nën, parö' te' ate' momoan no' pa moeh upin va Arebia'. Eö' to te' no' nën, parö' hah eö' manuh pa vöön va Damaskas.

18 O kukön kirismas to oah ee, kö' nö eo' Jerusalëm pa nö nanat e Pita', kemöm te' va'peh em po havun me ro tönim poen. 19 Eö' to te' no' nën, parö' hikta ep in ta meh aposol. Eö' to ep varoe in e Jëmis kea pe Topoan. 20 E Sosenën to nat e non pa ma tah nö' to kiun ka nös neöm po kiun peö', to hikta te' non o piuk. 21 Ko vasuksuk nö' to këh a vöön va Jerusalëm, parö' nö eo' pa poa ö muhin varih, Siria' me Silisia'. 22 Manih pa tëëm pamëh, pa muhin va Jiutia' no a ma kum te' varih to vaman ne e Ieesu' Kristo, to hikta nat vi ka ne neo'. 23 Ee to pënton varoe ne a ma soe me a taate' nö' to nonok voh no'. Moaan voh, nee to nat va ne manih pan, eö' a te' to ipip vamët voh no' raeo. Ivëhkëk, kuru nö' to vavaasis no' a Soe Vih va po vaman vëh nö' to rës voh no', parö' pupunö' no' pa mirö'. 24 A ma kum te' varih to vaman ne e Ieesu' Kristo, to tēnan a soe va pa ma tah ne Sosenën to nok ke' tavus manih peö', ee to kë rakah ee pa ëhnan e Sosenën.

2

O Upöm Aposol To Vapöh Kokoman Me E Pöl

1 O havun me ro tana' kirismas to oah ee, kö' hah eo' manuh Jerusalëm po' Banabas. Eö' to kon e Taëtus, ke' nö va'peh me en pemöm. 2 Eö' to nö nën, suk e Sosenën to vataare a möm pan, eö' se nö manuh Jerusalëm, parö' vaato aven me ra napan varih to vovoh ne po vaman nën. Eö' to soe keo' po te' varih to vovoh ne manih pee pa Soe Vih vëh, nö' to vavaasis no' a napan varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Eö' to koman no' pan, a kiu nö' to nonok voh no', me a ma kiu nö' to nonok no'

kuru, ee tome' ro akuk ee. ³ E Taätus to te' va'peh me voh e non peö', ke'e' koman to hikta te' non pan, e' a to Jiu', ahik, e' a te' va Grik. Ivëh, nee to hikta pe suk voh a ö kokoaan pe'. Ivëhkëk, a nap apa'puh varih Jerusalëm to öt va e pe' manih pa te' va po vaman to vaman non e Ieesu'. Ivëh, ka hikta soe to te' non to soe non pan, emöm se pe a ö kokoaan pe. Ahik rakah! Ivëhkëk, a napan varih to vovoh ne po kum manih Jerusalëm to öt va ee pe' manih pa te' pe Kristo, vamanih pa meh te' kikiu pee. ⁴ Oman, emöm to vavasoe suk e nem pa tah pamëh, suk ataeah, e' to te' non o te' to piuk ka möm pan, ee ra ma kea pemöm. Pare hop ma' manih po kum vahutët pemöm. Ee to aven hop ma' manih po kum pemöm. Ee to nö va ma' manih po te' epep aven. Ee to kehkeh ep ne pa vih vëh ne Ieesu' Kristo to he' a möm. E'e to iu nohnoh e ne pea manih pa ma taate' po Jiu'. Pare iu rakah ne pan, emöm se pe a ö kokoaan pe Taätus. ⁵ Ivëhkëk, emöm to hikta vaonöt a soe pee. Ahik, emöm to iu nem pan a Soe Vih man se nat non panih. Ka soe man pamëh nemöm to vavaasis a ne neöm, pan eöm se vaman a soe pamëh, ke' te' tamoan me a non neöm.

⁶ Ka napan varih to koman ne pan, ee a nap susunön pa ma kum te' varih to vaman ne e Sosenën, ee to hikta te' me ne ta soe vaonöt va pa vasu' pet ta meh ö soe manih pa Soe Vih man vëh, nö' to vavaasis no'. Ka manih po kokoman koman peö', me manih po iniinan pe Sosenën, a napan kurus to vatoe e ne. ⁷ Ivëhkëk, a nap susunön poë varih to ep va e ne manih pan, e Sosenën to ta' a neo' a vavaasis a Soe Vih pe Kristo, manih po

te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Vamanih pa ö ne' to he' vavoh e Pita' a kiu va pa vatvus a Soe Vih pe Kristo, manih pa napan va Israël. ⁸ Manih po kikis pe Sosenën ne' to he' en pe Pita' po kikis va pa nok a kiu aposol manih pa napan va Israël. E' to he' me en peö' po kikis va pa nok a kiu aposol manih topniira napan varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. ⁹ A napan to ep va i ne e Jëmis, pen Pita', ke Jon vamanih po te' sunön va po kum pee. Ko poen no a kukön te' poë varih to nat vahik va ee manih pan, e Sosenën to vavih a möm pa ö ne' to he' a möm a kiu va pa vatvus a Soe Vih, pare vaöt koren me ee pemöm po' Banabas, ee to vataare ee pa napan kurus pan, ee to vaonöt ee pa kiu ne Sosenën to he' a möm. Kee öt a möm, pare nok a möm kemöm tavus em a poa kea rakah pee. Kemöm kurus vaonöt em pa soe to soe va non manih pan, “Emöm po' Banabas se kiu nem pa vavaasis a Soe Vih manih pa napan varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Ke Jëmis pen Pita', ivarih se kiu ne pa vatvus a Soe Vih manih pa napan va Israël. ¹⁰ Ka paeh ro ko a soe nee to soe ka möm, to soe va non manih pan, “Emöm to iu nem a ö nöm se nok a kiu va pa va'aus a nap arus, a nap arus poë varih to te' ne komön o kum pemöm.” Moaan voh nö' to te' vaeö rakah voh e no' pa nok a kiu pamëh. Kuru me, nö' to te' eh avoe' e no' pa nok a kiu pamëh.”

E Pöl To Sirö' E Pita'

¹¹ Vasuksuk ne Pita' to vos ma' manih pa vöön va Antiök, kö' ves rakah no' manih pa mataneah, parö' sisirö' no' eah. Suk ataeah, e' to nonok non a taate' to hikta te' vih non. ¹² E Pita' to vos vovoh voh manuh Antiök, pare' vavaëen me e non pa

napan varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Ivëhkëk, e Jëmis to vanö a ma to Jiu' varih to vavatet vakis ne sih a taate' va pa pe a ö kokoaan pa te', kee nö pare tavus manuh Antiök. Ee to tavus nën, ke Pita' ep i raoe, pare' naöp ko taki këh en pa napan varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu', pare' hikta te' va'peh hah me non raoe, pare' koe en pa vaëen me ra napan poë varih. ¹³ Ivëh, ko upöm Jiu' vatet me ee pa taate' moko' rivoton pe Pita'. A taate' moko' rivoton pe Pita' me ro upöm Jiu' to rëh hop pet en ma' pe Banabas.

¹⁴ Eö' to ep in a tah nee to nonok ne, to hikta vatet non a soe man va pa Soe Vih. Ivëh, kö' sun manih pa matëere parö' soe ke Pita' pan, "Pita', eën a to Jiu'. Ivëhkëk, eën to vavatet nom a taate' va pa vaëen me ra napan varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Vahvanih këh eh rakah ov eom pa napan poë varih, ko kehkeh e nom pee pa vatet o vavaasis pa napan va Israël?

A Napan Varih To Vaman Ne E Ieesu', E Sosenën Se Poka' En Pee A Nap Totoopin

¹⁵ Oman, ea ra napan va Israël, para nat vavih e no pa ma taate' pe Sosenën. Ea to hikta tavus voh manih pa napan varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. A napan poë varih to hikta vavatet ne a ma taate' pe Sosenën. Ahik rakah! ¹⁶ Ivëhkëk, ea to nat e no, pe Sosenën to hikta koman tiroë' non o te' varih to vavatet ne sih o Vavaasis pe Mosës, ne' se poka' raoe o te' totoopin manih po epep pe', ahik, o te' varoe varih to vaman ne e Ieesu' Kristo, ne Sosenën se poka' raoe o te' totoopin. Ea me to vaman voh ee pe Ieesu' Kristo, suk ataeah, ea

to nat e no pe' a hanan varoe pamëh ne Sosoenën se poka' suk a ra a nap totoopin manih po epep pe'. Pare' hikta te' non pan, a taate' va pa vatet o Vavaasis pe Mosës. Suk ataeah, ahikta pah te' to antoen non a vatet vavih rakah o Vavaasis pe Mosës, ke Sosoenën poka' poan a te' totoopin.

¹⁷ Ko poen ne ea a napan va Israël to vatet a hanan va pa vaman e Ieesu' Kristo, ea to tavus ee o te' ne Sosoenën se poka' o te' totoopin manih po epep pe'. A ma pah to Jiu' to koman ne pan, ea a napan va pa nok vatëh a ma taate' hat vamanih po te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Suk ataeah, ea to hikta vavatet hah no a ma taate' po Jiu'. Ea onöt kës e no pa soe pan, e Ieesu' Kristo koman to vatvus voh a taate' hat, suk ea to hikta vavatet avoe' no a ma taate' po Jiu', ha? Ahik rakah! Ea to hikta onöt no a soe va nën. ¹⁸ Ivëhkëk, eö' se keh hah eo' manuh pa vatet o Vavaasis pe Mosës, nö' to koe voh, e' to vataare rakah e non peö' to pënton varo eo' pa vatet e Ieesu'. ¹⁹⁻²⁰ Moaan rakah voh ne eö' to punö' eo' pa vatet vavih o Vavaasis pe Mosës, suk a ö ne Sosoenën se vaeö me a neo'. Ivëhkëk, ahik. Ka manih po Vavaasis pamëh, eö' to te' va e no' manih pa te' to mët voh en. Ka manih pa hanan va po vaman nö' to te' no' pa vatet o iu pe Sosoenën. E' to te' va non manih pan, ee to vahan a neo' pa kuruse, kö' mët va'peh me e Ieesu' Kristo. Eö' to kon eo' po to'to' voon, parö' hikta nonok hah no' a ma tah nö' to nonok moaan voh no'. Ahik. E Ieesu' Kristo to te' to'to' tamoan non manih pa komaneo'. Ka kuru va'ih nö' to nonok no' a ma moeh tah, me a ma kiu manih po oeh vëh. Ee a ma tah nö' to nonok no' manih pa hanan va pa vaman

e Koa' pe Sosenën. E' to iu rakah a non neo', pare' mêt suk a neo' manih pa kuruse, e' marën a kon a tasun peö' pa mêt.

²¹ Eö' to hikta iu nok no' a ö no ururuan pe Sosenën se tavus vamanih pa si' tah pinpiun. Ivëh, ko Vavaasis pe Mosës se keh antoen e non pa nok a ra, ka tavus kurus ee o te' varih ne Sosenën se poka' a ra o te' totoopin manih po epep pe', a, a mêt pe Ieesu' Kristo se te' va e non manih pa tah akuk.

3

A Taate' Va Pa Vatet O Vavaasis Pe Mosës, Me A Taate' Va Po Vaman

¹ Ke eöm varih a napan va Galesia', eöm o papön rakah. Emöm to soe vamaaka rakah ke voh em peöm pa pusun in a mêt pe Ieesu' Kristo manih pa kuruse. Eteh to nok a neöm, ka ma kokoman peöm nun? ² Eö' to kehkeh hi a no neöm a si' pah tah, eöm kon vah vavoh in a Tuvuh Vasio' nih? Eöm kon koe kës voh a Tuvuh Vasio' manih pa ö nöm to vavatet nem o Vavaasis pe Mosës? Ahik rakah! Eöm to kon koe a Tuvuh Vasio' manih pa ö nöm to pënton a Soe Vih paröm vaman a soe pamëh. ³ Eöm papön vahik kov em eh? Eöm to taneo voh ma' o to'to' voon peöm manih po kikis pa Tuvuh Vasio'. Vahvanih kôm kehkeh vavih oah e nem po to'to' pamëh manih po kikis koman peöm? ⁴ Moaan voh no a ma punis apuh varih to tavus voh ee peöm, suk eöm to tavus o te' va po vaman. Eö' koman to hikta koman rakah no' pan, eöm se te' akuk a ma punis poë varih. ⁵ E Sosenën he' kës voh a neöm a Tuvuh Vasio', pare' nok a ma tah vatoksean manih

topnineöm, suk eöm to vavatet nem o Vavaasis pe Mosës? Ahik rakah, e' to nok vavoh nën, suk eöm to pënton a Soe Vih paröm vaman a soe pamëh.

⁶ O Puk pe Sosoenën to te' non a soe to soe non pan,

“E Abraham to tēnan voh a soe pe Sosoenën, pare' vaman a soe pamëh.

Ivëh ne Sosoenën to poka' suk voh poan a te' totoopin.” *Jen 15:6*

⁷ Ivëh, köm se nat vavih rakah va nem manih pan, o pus koa' vamaman rakah pe Abraham ivarih, o te' to tēnan a soe pe Sosoenën, pare vaman ne a soe pamëh. ⁸ Moaan rakah voh ne Sosoenën to nat va e non manih pan, amot ne' se poka' a napan varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu' o te' totoopin, suk ee se vaman pet ee pa Soe Vih. Ivëh, ne Sosoenën to vatvus suk voh a Soe Vih pe' manih pe Abraham. O Puk pe Sosoenën to soe va non manih pan,

“Manih pën, ne Sosoenën se vavih a ma napan kurus.” *Jen 12:3; 18:18; 22:18*

⁹ E Abraham to vaman voh e Sosoenën, ke Sosoenën vavih en pe'. Ke' te' me va e non manih pa napan varih to te' me ne o vaman manih pe Sosoenën, e Sosoenën se tapui me en pee.

¹⁰ Ivëhkëk, e Sosoenën se vateen rakah en po te' varih to koman ne pan, a taate' va pa vatet o Vavaasis pe Mosës to antoen e non pa nok raeo, kee tavus ee o te' totoopin manih pa matan e Sosoenën. Suk ataeah, o Puk pe Sosoenën to soe va non manih pan,

“Ta pah te' se keh hikta vavatet vavih non a ma soe kurus varih,
to pet ne manih po Vavaasis pe Mosës,

e Sosoenën se vateen rakah en pa te' pamëh pa hat.

Ke' se kon en po kamis.” *Lo 27:26*

¹¹ Ka meh soe me to kiun non manih po Puk pe Sosoenën to soe non pan,

“A napan varih to vaman ne e Sosoenën,
e Sosoenën se poka' en pee o te' totoopin.

Kee se te' to'to' tamoan e ne.” *Hab 2:4*

Ivëh, ka soe pamëh to vataare rakah e non pea, pa hikta pah te' to antoen non a te' totoopin manih po epep pe Sosoenën, pö ne' se vavatet vavi' non o Vavaasis pe Mosës. ¹² Ivëhkëk, a te' se keh vavatet vavi' non o Vavaasis pe Mosës, e' to hikta han non manih po va'aus pe Sosoenën. Ivëhpëhkëk e' se posean e non pa nok a tah no o Vavaasis pe Mosës to sosoe non. Ivëh, no o Puk pe Sosoenën to soe suk va non manih pan,

“A te' vëh to vavatet vavih non a ma soe kurus varih po Vavaasis pe Mosës,

o Vavaasis pamëh se matop vavih tamoan e non pa pop pe'.” *Lev 18:5*

¹³ O Vavaasis pe Mosës to soe va non manih pan, ea kurus rakah varih a napan, ea to hikta vavatet no sih a soe va po Vavaasis pe Mosës. Ivëh, ne Sosoenën se vateen suk a ra pa hat. Ivëhkëk, a te' vëh se voen hah a ra, ivëh e Ieesu' Kristo, e' to kon en pa tasun pea, pa ö ne Sosoenën to vate' en pe' pa ma hat pea manih pa kuruse. Suk ataeah, o Puk pe Sosoenën to soe va non manih pan,

“A napan kurus varih to nohtöön ne po naon,*
ne Sosoenën se vate' en pee pa hat.” *Lo 21:23*

¹⁴ E Sosoenën to nok voh o vatompoan vamo-
moaan pe' pen e Abraham, pare' soe ke poan, pan
e' se tapui a ma napan kurus varih to te' ne po
oeh. Manih pa kiu vëh ne Ieesu' Kristo to nok voh,
ne Sosoenën to nok o vatompoan voon pe' manih
po te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Ivëh, ke
ea kurus varih to vaman no e Ieesu', ea se kon ee
pa Tuvuh Vasio' vamanih pa ö ne Sosoenën to soe
vaman vavoh.

*A Taate' Pe Sosoenën To Hikta Antoen Non A Veo
A Soe Vaman Pe'*

¹⁵ Kën kea, kuru nö' to vavaato suk no' a taate'
pea ra napan. Ta pah te' se koman non pan, e' se
mët en, pare' kiun a soe va pa ö ne' se ki vah va in
a ma tah pe' manih po pus koa' pe'. Ivëh, ka soe
ne' to nok me a meh te' se tavus va en manih po
vatompoan ne' to nok pen a te' pamëh. Ahikta pah
te' to antoen non a vatok pet na ta meh soe manih
pa soe vaman ne Sosoenën to he' voh ma'. Ahikta
meh te' to antoen non a panih a soe vaman pamëh.

¹⁶ Moaan voh ne Sosoenën to nok voh a soe
vaman pe' to soe non pan, amot no a ma moeh
tah vihvih se tavus ee ma'. Ka soe vaman pamëh
ne Sosoenën to nok voh manih pe Abraham, me e
supnai' pe' vëh to me' avoe' e non pa tavus ma'. O
Puk pe Sosoenën to hikta sosoe suk voh non a kën
supnai' peo pe'. Ahik, e' to sosoe varoe suk voh

* **3:13:** “Nohtöön po naon”, Manih po Puk Lo 21:22-23 e' to soe
non pan, po poen nee to ip vamët a te' suk a hat ne' to nok, a
sionineah nee to nohtöön po naon ovin a vapoet eah. E Pöl to sosoe
va non manih pan, a kuruse pe Ieesu' to te' va non nën.

non a paeh a supnai' ro pe', ivëh, e Ieesu' Kristo. ¹⁷ Ka pusun in a soe peö' to te' va non manih. Moaan voh ne Sosoenën to nok o vatompoan pe' pen Abraham. Ko poen no 430 kirismas to oah, ko Vavaasis pe Mosës pah tavus po' ma'. O Vavaasis pamëh to hikta antoen non a vahik o vatompoan vëh ne Sosoenën to nok voh, pare' hikta onöt me non a vahik a soe vaman vëh ne Sosoenën to nok voh. ¹⁸ Ea se keh vavatet rakah no o Vavaasis ne Mosës to he' voh a ra, marën a ö na se kon a ma tah ne Sosoenën to vaneah voh a ra, a, ea to hikta antoen no a kon koe manih pa taate' va pa soe vaman. Ivëhkëk, ea to nat e no pe Sosoenën to nok voh a soe vaman pe', pan e' se he' koe ka ma' ra, a ma tah poë varih manih pe supnai' pe Abraham vëh, e Ieesu'.

E Sosoenën To He' Voh A Soe Vaman Pe' Manih Pe Abraham, Ivëhkëk, O Vavaasis Pe' Ne' To He' Koe Ke Ma' Manih Pe Mosës

¹⁹ E' se keh te' va non nën, ataeah po' no Vavaasis pe Mosës to te' suk non? E' to te' va non manih pan, e Sosoenën to iu non a pusun in a taate' hat se tavus vamaaka, ivëh, ko vasuksuk in a ö ne' to he' vahik en pa soe vaman pe', e Sosoenën to he' me en po Vavaasis pe'. E' to iu non pan, o Vavaasis pe' se te' non ko antoen po poen no e supnai' pe Abraham se tavus ma'. Moaan voh ne Sosoenën to soe vaman voh en pan, e' se he' a ma tah kurus pe' manih pe koa' pamëh. E Sosoenën to he' voh a ma Vavaasis pe' manih po ankerö', kee vatvus a ma Vavaasis poë varih manih pa te' vatopnin vëh, e Mosës. Ke Mosës he' pet en pea. ²⁰ Ivëhkëk, a te' vatopnin to hikta te' me non ta kiu pa ö no a pah

te' ro se keh te' non, ke Sosoenën varoe ko a pah te' to te' non.

O Vavaasis Pe Mosës To Te' Va Non Manih Pe Tamaara Se Me A Ra Manuh Pe Kristo

²¹ Eö' se po' soe vahvanih, o Vavaasis ne Sosoenën to he' voh e Mosës antoen kës e non pa vakihat me a soe vaman vëh ne Sosoenën to he' voh e Abraham? Ahik rakah! E Sosoenën to hikta he' voh a ra o Vavaasis pe Mosës, pan e' se he' a ra o to'to' tamoaan. Me a taate' va pa vatet o Vavaasis pamëh, e' me to hikta antoen non a nok a ra, ka tavus o te' totoopin manih po epep pe Sosoenën.

²² Ivëh, no Puk pe Sosoenën to soe suk ka rora pan, a taate' hat to nohnoh voh en pa napan kurus to te' ne manih po oeh vëh, kee hikta onöt ne a vatet vahik a ma soe va po Vavaasis pe Mosës. Ivëh, ne Sosoenën to soe vaman suk voh pan, etereh to vaman ne e Ieesu' Kristo, ee se kon ee pa Tuvuh Vasio'.

²³ Moaan voh, no a taate' vaman to hikta tavus avoe' non ma', ko Vavaasis pe Mosës iu matop kurus e non pea. Ea to te' va no manih po te' nohnoh, ke' öök na po poen no a taate' vaman se tavus vamaaka ma', ka vaman a te' vëh se nö ma' pa hehe a ra. ²⁴ O Vavaasis pe Mosës to te' va non manih pa te' to ut ka rora, pare' vovoh ka rora, ke' öök na po poen ne Ieesu' Kristo se nö ma'. Ka vaman eah. Ke Sosoenën poka' en pea a nap totoopin manih pa epep pe'.

²⁵ Ka kuru va'ih no a taate' vaman e Ieesu' Kristo to tavus vamaaka en manih pea, ka vaman ee pe', para hikta te' hah no manih pa te' vëh to ut voh ka rora sih, ivëh o Vavaasis pe Mosës.

O Vaman Pea To Nok A Ra Ka Tavus O Pus Koa' Pe Sosenen

²⁶ Eöm varih a napan to vaman voh e Ieesu' Kristo, paröm vatös me eah. Eöm to tavus em o pus koa' pe Sosenen. ²⁷ Po poen nee to pupui a neöm manih pe Ieesu' Kristo, e' to te' va non manih pan, eöm to vatös me em pe'. Ka vatös peöm ke Kristo, e' to vatoe va e non manih pan, eöm to kon em pa taate' voon pe Kristo vamanih pa te' to ohop o ohop voon pe'. ²⁸ Ka manih pa napan varih to vaman ne Ieesu' Kristo, a hikta tah to ki vakëh non raoe, kee hikta te' hah ne o Jiu' me o te' varih to hikta te' ne pan ee ro Jiu'. Ee hikta te' hah ne o te' kikiu akuk, me o te' varih to te' vavih ne. Ee me to hikta te' va ne manih po köövo, me ro voe. Ee to vatös me voh e Ieesu' Kristo, pare tavus paeh ee. ²⁹ Eöm se keh te' nem manih po kum pe Ieesu' Kristo, eöm to tavus rakah em o pus koa' pe Abraham. Ke eöm rakah kuru o te' poë varih se kon akuk a ma tah ne Sosenen to soe vaman ke voh e Abraham.

4

Manih Pa Kiu Pe Ieesu' Kristo, Ea Se Tavus O Pus Koa' Pe Sosenen

¹ Ivëh, kö' se soe keo' peöm pa tah va'ih, a pah voe se keh te' me non ta pah koa' pe', amot ne koa' pamëh se kon en pa ma moeh tah kurus pe'. E' to te' va non manih pan, a ma moeh tah kurus poë varih to te' e nee a ma tah pe koa'. Ivëhkëk, o poen ne koa' pamëh to te' seka' non, e' to te' va non manih pa te' kikiu akuk pe tamaneah. ² Ko poen ne' to te' non a koa', e' se ta rakah non o te' varih to matop ne poë, me ra ma te' susun, ke' se

onöt po poen ne tamaneah to soe voh. ³ Ea me to te' akuk va e no nën. Moaan voh ne ea to te' voh no manih po Vavaasis pe Mosës, ko Vavaasis pamëh matop voh a rora sih. Ka te' va no manih po si' koa' sosone', para te' va e no manih po te' kikiu akuk varih to kiu ne manih pa ma taate' va pa ma kum varih to te' ne manih po oeh vëh. ⁴ Ivëhkëk, o poen ne Sosoenën to vamatop voh pan, e' se vanö ma' e Koa' Oete' pe', ka köövo vahuh poan. Ke' te' en paan o Vavaasis pe Mosës. ⁵ E Sosoenën to nok a tah va'ih, marën e Koa' pamëh se voen tane' hah a ra a napan to te' no paan o Vavaasis pe Mosës. Ke Sosoenën nök a ra, ka tavus o pus koa' vamanman pe'.

⁶ Kuru ne ea to te' no o pus koa' pe Sosoenën, ke Sosoenën vanö ma' a Tuvuh pe Koa' Oete' pe' manih po to'to' pea. Ka Tuvuh pamëh to nok a ra, ka ook va ee na manih pe Sosoenën. “Tamön, Tamön”. ⁷ Ivëh, ka kuru va'ih, ne ea to hikta te' hah no pan, ea o te' kikiu akuk. Ahik, ea to tavus ee o pus koa' pe Sosoenën. Ea se keh te' no o pus koa' pe Sosoenën, ea se kon tane' ee pa ma tah vihvih ne' to vamatop keon voh ka ra.

E Pöl To Koman Tiroë' Rakah Non A Napan Va Galesia'

⁸ Moaan voh nöm to hikta nat nem pe Sosoenën, paröm te' va e nem manih po te' kikiu akuk manih po tah varih to hikta te' ne pan, ee ro sosoenën vamaman. ⁹ Ivëh, ka kuru va'ih nöm to nat em pe Sosoenën vamaman. Ke Sosoenën nat e non peöm. Ke' te' vah va po' non nih, köm tarih hah em manuh pa ma taate' tekö va pa ma kum te' varih to te' ne manih po oeh vëh? A ma kum poë varih

to hikta onöt ne a vatotoopin a neöm manih pa matan e Sosenen. ¹⁰ A ma tamoan nöm to koman vavi' e nem pa vatet a ma vavaasis vamoan varih, a taate' va pa ma poen apa'puh, me a ma taate' va pa ma sivö voon me a ma poen apa'puh vatötönun va pa ö na to vaphan na po meoh Kirismas. ¹¹ Eö' to koman no' a ma taate' poë varih, parö' nanaöp rakah me e no' peöm. A ma kiu varih nö' to nok voh topnineöm, tome' ro akuk ee.

¹² Kën kea, moaan voh nö' to te' vavoh e no' manih peöm, ivëh, nö' to hin vakis suk rakah e no' peöm se tavus vamanih peö', eö' to këh vöh ma' a ma tah va po Vavaasis pe Mosës varih to nohnoh voh a ne neö'. Moaan voh ne eö' koman to këh voh ma' o Vavaasis pamëh, parö' te' va no' manih peöm o te' varih to hikta te' nem pan eöm ro Jiu'. Ka manih pa ma poen poë varih nöm to hikta nok voh ta pah hat manih peö', pa ö ne eö' to vavaasis voh a no' neöm a Soe Vih. ¹³ Suk ataeah, eöm to nat e nem peö' to te' me no' o kamis manih pa sionineo', parö' vovoh voh eo' nös manem peöm, ko vatvus momoan a Soe Vih manih peöm. ¹⁴ A sionineo' to sunë. Ka tah pamëh tome' he' kokoman a neöm köm koman em pan, eöm se he' tonun em peö'. Ivëhkëk, eöm to hikta he' tonun a neo', paröm hikta tetekö nem pa te' va'peh me a neo'. Ahik, eöm to öt em peö'. Vamanih pa ö nöm to öt va in a pah ankerö' pe Sosenen, ke' eöm to öt e Ieesu' Kristo. ¹⁵ Manih po poen pamëh ne eöm to hara' rakah em po vaeö manih pa ma kokoman peöm, paröm vih ke nem peö'. Ivëhkëk, o vaeö pamëh te' po' non nih kuru? Eö' to soe vamaman rakah keo' peöm, manih po poen pamëh neöm to te' rakah me e nem

po iu apuh va pa va'aus a neo'. Ivëh, kôm se keh onöt e nem, kôm të a ma tök matëëneöm, paröm he' em peö'. ¹⁶ E' te' vahvapo' non nih, kö' vavatvus no' a Soe man manih peöm, kôm tënan a soe pamëh, ko vakihat hah me em peö'?

¹⁷ Pënton po' öm, o te' varih to kiu vëhva' rakah ne pa vamanman a neöm, e' to hat ov e non peöm pa vatet o iu pee. Ee to kehkeh rëh hah e ne peöm, pan eöm se tarih hah këh a möm, paröm vatet o iu pee. Paröm iu rae. ¹⁸ Eö' se keh nö ro eo' nös peöm, parö' te' va'peh me a no' neöm, ivëh, ka ma pah te' se keh nö ma' peöm, pare vamanman a no neöm, e' to te' vih e non pa ö no a ma taate' po te' poë varih se keh te' totoopin ne. ¹⁹ Suk ataeah, pus koa' peö', eö' to hara' no' o kamis to apuh va non manih po kamis vëh ne köövo to hara' e koa' pö ne' to kehkeh vahuh non. Eö' to anoeh avoe' rakah e no' pan, eöm se tavus kurus o pus koa' pe Sosenën, paröm vatet rakah o iu pe'. Vamanih pa ö ne Ieesu' to tavus vavoh e Koa' pe Sosenën, pare' vatet rakah en po iu pe'. ²⁰ Eö' to tamak rakah, peö' to hikta te' va'peh me a no' neöm. Eö' se keh te' va'peh me a no' neöm kuru, eö' to onöt e no' pa soe ka neöm ta ma soe vih. Eö' to pah kokoman vörep e no' peöm, parö' hikta nat no', eö' se va'aus vah va ka neöm nih.

A Soe Vapipino' To Te' Non Manih Pa Poa Köövo Varih E Haga' Pen Sara'

²¹ A ma upöm peöm to iu te' avoe' e ne manih paan o Vavaasis pe Mosës. Soe ka neo' öm, eöm inan kës voh em pa soe to kiun non po Vavaasis pe Mosës, ha? ²² O Puk pe Sosenën to soe non pan,

e Abraham to te' me non a poa koa' oete'. E köövo kikiu akuk pe Sara' vëh e Haga' to vahuh a paeh, ke köövo taihan vëh e Sara' to vahuh a meh. ²³ E koa' vëh ne köövo kikiu akuk to vahuh, e' to tavus manih pa hanan va po vaen. Ivëhkëk, e koa' vëh ne köövo taihan to vahuh, e' e koa' soe pe Sosoenën ne' to he' voh pe Abraham.

²⁴ A soe vapipino' to te' non manih po vahutët pamëh to te' va non manih pan, a poa köövo to sun suk ne o pöök vutompoan to te' topnin non e Sosoenën pen a napan. E Haga' to vëknöm non o vatompoan ne Sosoenën to nok voh pen e Mosës me ra napan va Israël, manuh pa tope Saënaë'. Amot no pus koa' pe' se vëknöm ne o te' varih to te' ne paan o vatompoan pamëh. Ivëh, nee to tavus suk voh o te' kikiu akuk. ²⁵ E Haga' to vëknöm non o vatompoan vëh to tanok voh manuh Tope Saënaë' pa muhin va Arebia'. Kuru no a napan to te' ne manuh Jerusalëm, ee to te' va ne manih po te' kikiu akuk. Suk ataeah, ee to vavetet ne o Vavaasis pe Mosës. ²⁶ Ivëhkëk, a meh Jerusalëm to te' non manuh pa vöön va kin. Ke köövo taihan vëh e Sara', to vëknöm non a Jerusalëm, a vöön vöh kin, ko koa' va pa vöön va kin pamëh ee ro taihan. Suk ataeah, ee to hikta vavetet ne o Vavaasis pe Mosës. Ivëh, ka vöön pamëh to te' va non manih pan, e' e sinëero te' varih to te' me ne o vaman. ²⁷ Ivëh, ka soe to kiun non manih po Puk pe Sosoenën to soe non pan,
 “Vaeö rakah ah, Jerusalëm,

eën to te' va nom manih pe köövo hikta kokon koa'.

Taneo ah, pa vaëhëh me o vaeö.

Eën to hikta hara' nom o kamis vëh,

no köövo kokon koa' to hahara' ne sih.
Ivëhkëk, eën se kokon o koa' peo rakah.

Ee se peo oah e ne po koa',
pe köövo vëh to te' me non e voe manot
pe'." *Ais 54:1*

²⁸ Kën kea peö', eöm kurus varih, eöm o pus koa' pe Sosenën, suk ataeah, eöm to tavus va em manih pa ö ne Aësak e koa' pe Abraham to tavus vavoh. E Sosenën to nok voh a soe vaman pe' manih pe Abraham, ke Aësak tavus po'. ²⁹ Ivëhkëk, manih po poen pamëh ne koa' vëh to tavus pe köövo kikiu akuk pe Abraham, to vakihat me e non pe koa' vëh ne köövo taihan to vahuh. E koa' pamëh ne Sosenën to nok suk voh a soe vaman pe' manih pe Abraham. Ka kuru va'ih, no a taate' vakihat to tatavus avoe' e non manih pa poa koa' poë varih. Ivëh, ka kuru va'ih, no koa' varih to tavus pa hanan va po vaen to vakihat tamoan me e ne po koa' varih to tavus manih po kikiu pa Tuvuh pe Sosenën, ko koa' poë varih, ivarih, ea o te' va po vaman. ³⁰ O Puk pe Sosenën te' me non a soe taeah? E' to te' me non a soe va'ih,

“Veo e köövo kikiu akuk pën me e koa' pe',
suk ataeah, e koa' pamëh to hikta onöt non,
a kon ta tah manih pa ma tah pe tamëëre,
pen e koa' pe köövo taihan.” *Jen 21:10*

Ea to nat e no po Puk pe Sosenën to soe va non manih pan. ³¹ Kën kea, ea to nat vavih e no pea to hikta te' no pan, ea o pus koa' pe köövo kikiu akuk, to te' no paan o Vavaasis pe Mosës, ahik, ea to nat e no pea ro pus koa' pe köövo taihan, ea to te' va no manih po te' totoopin manih pa matan e Sosenën, suk ataeah, ea o te' va po vaman.

5

Ea Se Te' Taihan Tamoaan No

¹ Kuru na to taihan ee. Suk ataeah, e Ieesu' Kristo to kon tane' hah a ra manih po Vavaasis pe Mosës. Ivëh, kö' iu no' a ö nöm se sun vakis rakah, paröm nat nem hah manuh po Vavaasis pe Mosës. Eöm tome' tavus hah em o te' nohnoh manih po Vavaasis pamëh.

² Pënton vavih öm. Eö' e Pöl, eö' to sosoe ka no' neöm pan, eöm se keh iu avoe' e nem pa vatet o Vavaasis pe Mosës, manih pa pe a ö kokoaan vëh to te' non manih pa ma sionineöm, e Ieesu' Kristo to hikta onöt non a va'aus a neöm. ³ Eö' to sosoe vaënpan hah a no' neöm, eöm se keh vaonöt këm manih pa pe a ma ö kokoaan peöm. A, eöm se vatet vavih rakah a ma Vavaasis kurus. ⁴ Eöm se keh koman nem pan, eöm se vavatet nem o Vavaasis pe Mosës ke Sosoenën poka' a neöm o te' totoopin manih po epep pe', eöm to he' tonun em pe Ieesu' Kristo. A, eöm koman to tavus këh em po ururuan pe Sosoenën.

⁵ Ivëhkëk, manih po kikis pa Tuvuh Vasio', ea to nat e no pe Sosoenën se poka' en pea o te' totoopin, kuru me amot, suk ea to vaman no e Kristo. ⁶ O poen poanheh ne ea to vaho' rakah o vaman pea manih pe Ieesu' Kristo, ka taate' va pa pe, me a taate' va pa hikta pe a ö kokoaan vëh, e' a tah akuk manih po epep pe Sosoenën. Ivëhkëk, a taate' vëh, a taate' vaman e Ieesu' Kristo, e' a taate' pamëh to kunkuin non o vaman pea, ka iu rakah no e Sosoenën me ro upöm te'.

⁷ Moaan voh nöm to tavus a napan pe Ieesu' Kristo, paröm suksuk vavih rakah e nem pa ma

taate' totoopin pe'. Ivèhkèk, eteh to sunpip a neöm, köm hikta vavetet hah nem o vavaasis va pa soe man? ⁸ O vavaasis taeoh nöm to vavetet nem kuru, e' o vavaasis ko pamèh to hikta tane' non ma' manuh pe Sosenèn to vaoe a no neöm. ⁹ E' to te' non a soe vapipino' to soe va non manih pan, “A si' ö is sone' na se ru manih po praoa' ko hovèn o praoa', ke' sup ko nok a peret.”* ¹⁰ Eö' to soe vamaman rakah keo' peöm, e Sunön se va'aus en peöm, köm vatet em po vavaasis peö', paröm hikta onöt nem vatet to meoh vavaasis. Eö' to hikta nat no' peteh to vavanun non a ma kokoman peöm, ivèhkèk, koe a koman a te' pamèh to nonok va non nèn. E Sosenèn se vakmis en pa te' pamèh, suk a ma vavaasis piuk pe'.

¹¹ Oman kèn kea, eö' to hikta vavaasis no' pan, a napan se pe a ma ö kokoaan varih to te' ne pa ma sioniire. Ahik, eö' se keh vavaasis no' a taate' pamèh, vahvapo'nih, ka napan va Israël vövöknah avoe' e ne peö'? Eö' se keh vavaasis avoe' e no' peöm pa pe a ma ö kokoaan, a, a soe nö' to vavaasis suk no' a mèt pe Kristo to hikta onöt non a vahara' vahat a ma kokoman pa napan va Israël. ¹² A napan varih to vavanun ne a ma kokoman peöm, eö' to iu no' a napan poë varih se onon koman hah rea.

¹³ Oman kèn kea peö', e Sosenèn to vaoe en nös peöm, köm taihan kèh em ma' po matop va po Vavaasis pe Mosës, paröm te' vavih e nem. Ivèhkèk,

* **5:9:** A pusun in a soe vapipino' vèh to te' va non manih pan, “a si' ö is sone'”, to te' va non manih po vavaasis to hikta te' man non, me a soe vèh, “ke' sup ko nok a peret”, to te' va non manih pan, o vavaasis pamèh to piuk a nap peo kee vaman ee po vavaasis piuk pamèh.

eöm tome' koman nem pan, eöm to taihan voh em to nonok avoe' hah e nem pa ma taate' hat no a ma komeneöm to iu ne? Ahik! Eöm se nat nem kokoman va nem nën. Suk ataeah, eöm papaeh se te' va nem manih po te' kunah paan o upöm te' pe Sosenën. Paröm iu nem a ma upöm peöm ko va'aus nem rae. ¹⁴A ma soe kurus va po Vavaasis pe Mosës to te' hop avoes rakah e ne pa paeh a soe ro, ka soe pamëh iva'ih,

“Iu a meh te', vamanih pa ö nën to iu koman hah va ka nom”.

Lev 19:18

¹⁵Ivëhkëk, eom se matop nem, eöm tome' töön nem pa vaheheve manih topnineöm, ko ro vahik em.

A Taate' Pa Tuvuh Vasio' Me A Taate' Va Po Sionin

¹⁶Ka soe peö' to te' va non manih, koe ka Tuvuh Vasio' vatotoopin nö non a hanan nöm to suksuk nö nem. Eöm se keh vatet a soe pe', a, eöm hikta se nok nem a ma taate' hat no a ma kokoman peöm to iu ne. ¹⁷Ea to nat rakah va e no manih pan, a iu hat va pa komaara to kehkeh vöknah rakah e non sih pa Tuvuh Vasio'. Ka Tuvuh Vasio' me to kehkeh vöknah rakah me e non po iu hat vëh to te' non pa komaara. Ka tah nöm to kehkeh nok nem, ne eöm to hikta onöt nem a nok. ¹⁸Ivëhkëk, a Tuvuh Vasio' se keh vovoh nö ka non neöm, a, eöm to hikta onöt nem a te' hah manih paan o Vavaasis pe Mosës.

¹⁹Eöm to nat vahik voh em pa ma taate' hat no a koman a te' to iu nok non, a ma taate' hat poë varih to te' va ne manih, taate' rëhrëh, me a taate' va pa poa te' oete' koman me a poa köövo koman to koroh vëtkin, pare nok a taate' hat, me a taate' va po kokoman to kat o kokoman ka te' nok a taate'

rëhrëh. ²⁰ Me a taate' va pa hin suk a tah akuk to hikta te' non pan e Sosoenën, me a taate' kiu po te' orora', me a taate' varërëës, me a taate' vaato vasuka', me a taate' vaheheve, me a taate' peat, me a taate' puhio' o te' varih to te' vavih ne, me a taate' amamun, me a taate' vaato vasuka' ko taki, me taate' vaëh kiiki manih po vute', ²¹ me a taate' manin a tah pa meh te'. Me a taate' kaak, me a taate' vatösoe, me a ma meh taate' taneah. Moaan voh nö' to soe voh keo' peöm. Ka kuru nö' to se sosoe avoe' ke no' peöm pa soe pamëh. A napan to nonok ne a ma taate' poë varih, ee to hikta antoen ne a te' manih koman a Matop Vih pe Sosoenën.

²² Ivëhkëk, o poen no a Tuvuh Vasio' to matop a ro ra, e' to kunkein en pa ma kokoman pea pa iu e Sosoenën, me a ma upöm te'. Ivëh, ne ea se nok suk rakah a ma vu taate' to te' va ne manih, taate' iu te' me e Sosoenën, me a taate' te' me o vaeö to tane' ma' manuh pe Sosoenën, me a taate' te' vatö, me a taate' hikta heve vëvëhö', me a taate' uruan ko va'aus o upöm te', para vataare raoe a taate' vih, me a matop a taate'. ²³ Me a taate' te' vöknah, me a taate' pënton soe ko këh ma' o iu va pa komaara. Manih no ahikta pah taate' to soepip non a ma taate' poë varih. ²⁴ A napan pe Ieesu' Kristo to taihan ee, ko iu hat va pa komëere to hikta matop hah non raoe. O iu hat pamëh to te' non pa komëere to te' va non manih, pee to vahan poë pa kuruse. ²⁵ A Tuvuh Vasio' to he' voh en pea po to'to' voon. Ivëh, ka se vatet vavih rakah o iu pa Tuvuh Vasio', ke' matop a rora. ²⁶ Ea se nat no kë koman hah no a ëhnaara, para nat no nonok no a ma taate' hat manih po upöm te', marën a vaheve

raoe, kee heve ko taneo o vapus, me ea se nat no manin a ma tah po upöm te'.

6

A Taëen Taeah Nën To Nep, E' Varoe Kuru Nën Se Kon

¹ Kën kea, me ra kën vamen, eöm se keh nat va nem manih pan, ta paeh va po kum peöm to nok voh ta hat, ke eöm varih to vavattet nem sih a Tuvuh Vasio', eöm se nö manuh pa te' pamëh, ko to vatö keah paröm he' eah a soe vih, ke' tavus vavih hah. Ivëhkëk, eöm se matop koman hah a nem. E susun po ora' hat tome' punö' me en peöm. Köm ku' em manih pa taate' hat. ² Eöm se te' rakah o kamis pa va'aus o te' varih to te' me ne a ma punis. Eöm se keh nonok va nem nën, a, eöm to vavattet rakah e nem pa taate' pe Ieesu' Kristo. ³ Ivëh, ka ta pah te' se keh koman non pan, e' to vih oah e non po upöm te', ivëhkëk, e' to hikta te' vih non, a, a te' pamëh to piuk koman hah ea. ⁴ A te' koman se kiiki hah a taate' pe', a taate' pe' vih e non, ke' ahik. A te' to nonok va non nën, e' se vaeö suk rakah non a ma tah ne' to nonok non, pare' koe a kiiki a taate' pe' va'peh me a taate' pa meh te'. ⁵ Ivëh, ka papaeh te' se matop koman non a ma taate' pe'. Pare' te' koman a ma punis pe'.

⁶ O te' varih to vavaasis ne o vavaasis pe Sosenën, ea se va'aus raoe pa ma tah na to vaneah no.

⁷ Eöm se koe a piuk ëm, eöm to hikta onöt nem a piuk in e Sosenën. Eö' to soe vamanih, suk a napan to osoes varoe ko ne sih a ma taneah nee to nep. ⁸ Ta pah te' se keh te' avoe' me e non pa

taate' va po iu hat va pa komaneah, a, a taate' hat pamëh se mirö' rakah en pe'. Ivëhkëk, e' se keh te' varoe me non a taate' pa Tuvuh Vasio', a, a Tuvuh Vasio' se he' en pe' po to'to' tamooan. ⁹ Ivëh, ka se nat no tetekö no pa va'aus a napan pe Kristo. Ea se keh hikta tetekö no pa nok a kiu va'aus pamëh, ko poen va pa kon a tapui tavus ma', ea se kon rakah ee pa tapui vih. ¹⁰ Ivëh, ko poen poanheh to vih non pea pa va'aus ro o upöm te', ea se va'aus ee pee. Ivëhkëk, ea pet se te' eh rakah no pa va'aus a napan varih to te' ne po kum te' varih to vaman ne e Ieesu'.

E Pöl To Vaeö Me Non A Kuruse Pe Ieesu' Kristo

¹¹ Ep öm pa ma kiun apa'puh varih nö' to nok, marën a kiun a ö soe va'ih. E' a ö soe koman peö' nö' to kiun ka nös neöm. ¹² Eöm se pënton vavih, o upöm te' to eheh e ne pan, eöm se pe a ma ö kokooan varih to te' ne pa ma sionineöm. Ee to eheh rakah e ne pan, eöm se nok vamanih pö nee to iu va ne, marën a kon o ëhnan apuh manih pa matëero upöm te'. Ee to nanaöp ne, pare koman va ne manih pan. "E' to hat non pa ö no upöm te' se nat ka ra to vaman no sih a kuruse pe Ieesu' Kristo. Pare vakmis a ra." ¹³ A napan varih to pe vahik voh a ma ö kokooan pee, ee koman to hikta vavatet vavih ne o Vavaasis pe Mosës. Ivëhkëk, ee to kehkeh pe ne a ma te' ö kokooan peöm, pan ee se kon o ëhnan apuh manih pa napan va Israël, pa ö ne eöm se pënton a soe pee. ¹⁴ Ivëhkëk, eö' koman to hikta iu kë hah a no', me a te' ëhnan eteh. Ahik, eö' se kë varoe no' a ëhnan e Ieesu' Kristo. E' to mët voh manih pa kuruse, kö' hara' vaeö suk no' a mët pe' to vahik o kikis pa ma taate' hat varih to

mimirö' a no neo'. Ka tah pamëh te' ke non pan, eö' to mët me eo' manih pa kuruse, parö' hikta iu hah no' a vatet a ma taate' va po oeh vëh. Ka manih po kokoman peö', e' to te' va non manih pan, eö' koman to mët voh eo' manih pa kuruse. ¹⁵ Ivëh, ka taate' va pa pe a ö kokoaan, me a taate' hikta pe, e' a tah akuk. E Sosenën to vavoon voh en pea, ka tavus voh ee o te' voon, e' a tah man rakah ipamëh. ¹⁶ Eö' to hinhin no' e Sosenën pan, e' se ururuan rakah en pa napan varih to öt vakis ne sih a ma soe poë varih, pare vavatet ne. E' to vatö en pa ma kokoman pee, kee te' vakamö' e ne, ka napan poë varih, ee ra napan vamaman pe Sosenën.

¹⁷ Eö' to hikta iu no' ta meh te' se he' hah a neo' to kamis, a napan to ip vamët voh ee peö'. Ka sionineo' pupu rakah en. Ka ma kamis varih to tavus manih peö', ee to vataare rakah e ne peö', a te' kikiu vamaman rakah pe Ieesu' Kristo.

¹⁸ Kën kea, me ra kën vamen, eö' to hinhin no' pan, e Apuh pea e Ieesu' Kristo se ururuan a ma apeneöm. Oman.

SOE A TO'TO'
The New Testament in the Vasui (Tinputz) Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Vasui long Niugini

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Vasui (Tinputz) (Tinputz)

Dialect: Vasui

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

f779a4b1-4c33-58ed-ae43-2686ceb877fb